

**Осучаснення та забезпечення неперервності змісту освітніх ліній в
Державних стандартах дошкільної та початкової освіти**

В умовах глобалізаційних змін на часі модернізація змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей та принципів, переорієнтація на *розвиток особистості дитини* як основний ресурс, що визначає поступальний рух суспільства.

Засади Базового компонента дошкільної освіти:

- визнання самоцінності дошкільного дитинства, його особливої ролі в розвитку особистості;
- збереження дитячої субкультури;
- створення сприятливих умов для формування особистісної зрілості дитини, її базових якостей;
- пріоритет повноцінного проживання дитиною сьогодення у порівнянні з підготовкою до майбутнього етапу життя;
- повага до дитини, врахування індивідуального особистого досвіду дошкільника;
- компетентнісний підхід до розвитку особистості, збалансованість набутих знань, умінь, навичок, сформованих бажань, інтересів, намірів та особистісних якостей і вольової поведінки дитини;
- надання пріоритету соціально-моральному розвитку особистості, формування у дітей уміння узгоджувати особисті інтереси з колективними;
- формування у дітей цілісної, реалістичної картини світу, основ світогляду.

Увага педагогів має спрямовуватися на головні лінії розвитку фізичного, психічного та морально-духовного здоров'я, особистісних цінностей як своєрідного внутрішнього стрижня, ціннісної етичної орієнтації з формування навичок практичного життя, емоційної сприйнятливості та

сприяння розвитку *індивідуальності дитини*.

Набуття різних видів компетенцій дитиною дошкільного віку відбувається в різних видах діяльності (ігровій — провідній для дітей дошкільного віку; руховій; природничій; предметній; образотворчій, музичній, театральній, літературній; сенсорно-пізнавальній і математичній; мовленнєвій; соціокультурній та інших) і вимагає практичного засвоєння дитиною системи елементарних (доступних) знань про себе та довкілля, моральних цінностей, уміння доречно застосовувати набуту інформацію. Життєво компетентний дошкільник поводить самостійно і конструктивно в різних соціальних і життєвих ситуаціях.

Вимоги та критерії оцінки *дошкільної зрілості дитини* передбачають фізичний, емоційний, пізнавальний і особистісний розвиток дитини, готовність до взаємодії з довколишнім світом, розвиток специфічних видів діяльності дошкільників, які є фундаментальними для дошкільного дитинства та визначають і забезпечують адаптацію дитини до нового соціального статусу — школяра.

Сформованість самосвідомості, адекватної ідентифікації себе зі своїм «Я», уміння співвідносити свої бажання, можливості та прагнення до здійснення мети діяльності, здатність уявляти себе в минулому, теперішньому, майбутньому часі, орієнтуватись у своїх основних правах і обов'язках характеризує дошкільну зрілість дитини та її психологічну готовність до систематичного навчання у школі.

Освітні лінії розвитку дітей**Освітні галузі в Державному**
дошкільного віку стандарті початкової освіти
(Базовий компонент дошкільної освіти)

№п.п	Назва лінії	Назва галузі
1	«Особистість дитини»	«Здоров'я і фізична культура»
2	«Дитина в соціумі»	«Суспільствознавство»
3	«Дитина в природному довкіллі»	«Природознавство»
4	«Дитина у світі культури»	«Мистецтвознавство», «Технології» (част.)
5	«Дитина в сенсорно пізнавальному просторі»	«Математика»
6	«Мовлення дитини»	«Мови і літератури»
7	«Гра дитини»	«Технології» (част.)

Освітні лінії Базового компонента дошкільної освіти

Освітня лінія **«Особистість дитини»** передбачає:

- формування позитивного образу «Я», створення бази особистісної культури дитини, її активної життєдіяльності;
- виховання в дитини позитивного ставлення до своєї зовнішності, формування основних фізичних якостей, рухових умінь, культурно-гігієнічних, оздоровчих навичок та навичок безпечної життєдіяльності. На кінець дошкільного періоду життя в дитини мають бути сформовані базові якості особистості: довільність, самостійність і відповідальність, креативність, ініціативність, свобода поведінки і безпечність, самосвідомість, самоставлення, самооцінка.

Освітня лінія **«Дитина в соціумі»** передбачає формування у дітей навичок соціально визнаної поведінки, вміння орієнтуватись у світі людських взаємин, готовності співпереживати та співчувати іншим. Завдяки спілкуванню з дорослими, як носіями суспільно-історичного досвіду людства, в дитини з'являються інтерес та вміння розуміти інших, долучатися до спільної діяльності з однолітками та дорослими, об'єднувати з ними свої зусилля для досягнення спільного результату, оцінювати власні можливості, поважати бажання та інтереси інших людей. Взаємодія з іншими людьми є своєрідним видом входження дитини в людський соціум, що вимагає уміння узгоджувати свої інтереси, бажання, дії з іншими членами суспільства.

Освітня лінія **«Дитина у природному довкіллі»** містить доступні дитині дошкільного віку уявлення про природу планети Земля та Всесвіт, розвиток емоційно-ціннісного та відповідального екологічного ставлення до природного довкілля. Природнича освіченість передбачає наявність уявлень дитини про живі організми і природне середовище, багатоманітність явищ природи, причинно-наслідкові зв'язки у природному довкіллі та взаємозв'язок природних умов, рослинного і тваринного світу, позитивний і негативний вплив людської діяльності на стан природи. Ціннісне ставлення дитини до природи виявляється у її природододільній поведінці: виважене ставлення до рослин і тварин; готовність включатися у практичну діяльність, що пов'язана з природою; дотримання правил природокористування.

Освітня лінія **«Дитина у світі культури»** передбачає формування

почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці. Результатом оволодіння дитиною різними видами предметної та художньої діяльності є сформоване емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміти різні способи створення художніх образів, виявляти інтерес до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіння навичками практичної діяльності, культури споживання.

Освітня лінія **«Гра дитини»** передбачає розвиток у дітей творчих здібностей, самостійності, ініціативності, організованості в ігровій діяльності та формування у них стійкого інтересу до пізнання довкілля і реалізації себе в ньому. Гра забезпечує задоволення ігрових уподобань кожної дитини, сприяє виникненню дружніх, партнерських стосунків та ігрових об'єднань за інтересами, спонукає до обміну думками, оцінювання себе й інших, заохочує до імпровізації, висловлювання **власних** оцінно-етичних суджень.

Освітня лінія **«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»** передбачає сформованість доступних для **дитини дошкільного** віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів і об'єктів довколишнього світу. Показником сформованості цих уявлень є здатність дитини застосовувати отримані знання у практичній діяльності (ігрова, трудова, сенсорно-пізнавальна, математична тощо), оволодіння способами пізнання дійсності, розвиток у неї наочно-дієвого, наочно-образного, словесно-логічного мислення. Сенсорно-пізнавальна освітня лінія спрямована на інтеграцію змісту дошкільної освіти, формування у дітей пошуково-дослідницьких умінь, елементарних математичних уявлень, цілісної картини світу, компетентної поведінки в різних життєвих ситуаціях.

Освітня лінія **«Мовлення дитини»** передбачає засвоєння дитиною культури мовлення та спілкування, елементарних правил користування мовою у різних життєвих ситуаціях. Оволодіння мовою як засобом пізнання і способом специфічно людського спілкування є найвагомішим досягненням дошкільного дитинства. Мова виступає «каналом зв'язку» для одержання інформації з немовних сфер буття, засобом пізнання світу

від конкретно-чуттєвого до понятійно-абстрактного. Мовленнєве виховання забезпечує духовно-емоційний розвиток дитини через органічний зв'язок із національним вихованням. Мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку складається із різних видів говоріння та слухання, під час якої формуються мовленнєві вміння і навички. Вивчення української мови в дошкільних навчальних закладах національних спільнот передбачає залучення дітей інших національностей, які є громадянами України, до оволодіння українською мовою як державною на рівні вільного спілкування з іншими дітьми і дорослими, виховання інтересу та позитивного ставлення до української мови.

Кожна освітня лінія Базового компонента дошкільної освіти завершується узагальненим визначенням результату освітньої роботи — сформованістю певного виду компетенцій.

Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» (2012р.)

ПОКАЗНИКИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

- володіє правильною звуковимовою;
- регулює дихання і темп у процесі мовлення; володіє силою, висотою, тембром голосу;
- розуміє значення мовлення для людини;
- ефективно спілкується рідною мовою;
- розрізняє рідну й чужу мови; виявляє інтерес до них; має збалансований словниковий запас із кожної сфери життєдіяльності;

- розмовляє грамотно, вживає прості й складні речення;
- веде діалог невимушено, підтримує розмову на запропоновану тему;
- дотримує мовленнєвого етикету у спілкуванні;
- самостійно складає монологічні висловлювання різних типів;
- отримує задоволення від читання (дорослим та власного);
- вільно переказує знайомі літературні твори, зміст побаченого, розповідає напам'ять невеликі віршовані твори, відгадує і складає загадки;
- має уявлення про речення, слово, склад, звук і букву як одиниці мовлення, виокремлює їх із мовленнєвого потоку,
- має навички звукового аналізу простих слів;
- цікавиться читанням, робить спроби читати;
- правильно сидить за столом, тримає олівець і ручку;
- орієнтується на сторінці книжки, альбому, зошита, в межах клітинки та ліній у зошитах з лінованою основою;
- координує рухи очей і кисті руки та впевнено рухається по площині, вздовж рядка під час виконання графічних завдань.

•

ПОКАЗНИКИ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

- має уявлення про здоровий спосіб життя, орієнтується в ознаках здоров'я, знає основні способи його зміцнення та правила поведінки при захворюванні;
- дотримує норм особистої гігієни, правильного харчування та розпорядку дня;
- розуміє потребу загартовування, охоче бере участь у загартовувальних процедурах;
- знає та дотримує правил безпечного перебування вдома, на вулиці, у природних умовах тощо;
- має уявлення про основні правила поведінки в екстремальних ситуаціях;

- виявляє потребу в активній руховій діяльності; проявляє інтерес до результатів рухової діяльності; отримує фізичне та естетичне задоволення від чіткого виконання рухових дій;
- дотримує певної дистанції під час виконання загальнорозвивальних вправ, шикунань, добре орієнтується у просторі; утримує рівновагу, стежить за положенням свого тіла під час виконання різноманітних вправ;
- ходить вільно, тримаючись прямо, природно рухає руками; бігає легко, ритмічно, з різною швидкістю, поєднує біг із подоланням перешкод;
- впевнено стрибає з місця, відштовхуючись обома ногами і змахуючи руками, м'яко приземлюється;
- лазить по гімнастичній стінці (драбині) у навіперемінний спосіб, не пропускаючи щаблів; володіє лазінням по канату в довільний спосіб; успішно пролізає в обруч прямо, лівим та правим боком; підлізає під дугу;
- підкидає і ловить м'яч, відбиває його від підлоги, поєднує замах з енергійним кидком предмета; знає та дотримує правил під час рухливих ігор; із задоволенням катається на велосипеді, самокаті, санчатах; ходить на лижах, ковзає по крижаних доріжках і плескається у воді; знає спрощені правила ігор спортивного характеру (бадмінтон, городки, футбол, хокей, баскетбол, боулінг); має власні спортивні уподобання, улюблених спортсменів.

ПОКАЗНИКИ ЗАГАЛЬНОПІЗНАВАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

- має уявлення про природне довкілля тієї місцевості, де проживає;
- розпізнає 3-5 (і більше) видів дерев, кущів, трав'янистих рослин, грибів; кімнатних рослин; ягід, овочів, фруктів; лікарських рослин; знає їх назву, будову рослин, умови і місце зростання, розуміє значення у природі та в житті людини;
- розпізнає тварин своєї місцевості: свійських і диких. Має уявлення про звірів, птахів (перелітні, осілі), безхребетних (черви, молюски, раки, павуки, комахи), прісноводних та акваріумних риб, земноводних, плазунів; знає назву, будову і спосіб їхнього життя, цікаві особливості поведінки, значення тварин у природі та в житті людини;

- має уявлення про окремих представників тваринного та рослинного світу інших географічних зон Землі;
- знає, які види водойм (річки, озера, моря) є у місцевості, де проживає, їх назву, значення у природі та в житті людини;
- володіє елементарними правилами природокористування, безпечної поведінки в природі тощо;
- розуміє і може пояснити значення повітря, води, ґрунтів у природі та в житті людини;
- має елементарні уявлення про світлові та електричні явища природи;
- чітко розрізняє пори року та їх послідовність, може розповісти про їх характерні ознаки, про відповідні сезонні зміни в природі, житті тваринного світу та діяльності людини;
- орієнтується на глобусі, мапі, розрізняє водний простір (океани) і сушу (материки);
- має елементарні уявлення про космос: компоненти видимого космосу (Місяць, зорі, Сонце), невидимого (деякі планети, комети, сузір'я); засоби дослідження космосу людиною (телескопи, станції, космічні кораблі); професії, що пов'язані із космосом (космонавти, астронавти, астрономи);
- класифікує предмети найближчого оточення (посуд, одяг, взуття, меблі, іграшки, побутова техніка, продукти харчування тощо), знає їх назву, функціональне призначення/значення та способи дії/використання; називає різні види транспорту, споруд, розрізняє різні види житла;
- має знання про способи виробництва предметів побуту (старовинні, сучасні, рукотворні, промислові предмети) та сировинні матеріали, з яких вони виготовлені (дерево, глина, скло, метал, папір, тканина, шкіра, пластик, хутро тощо);
- розрізняє соціальні середовища (сім'я, родина, рід, дошкільний навчальний заклад, школа, місто, село, країна), розуміє взаємозалежність між окремою людиною та її близьким і далеким соціальним довкіллям;
- розуміє поняття: рідні, близькі, знайомі, чужі; молодші, однолітки, старші, дорослі, старі; володіє культурою взаємин з різними категоріями людей;
- знає назву міста/села, країни, в якій мешкає, та столиці; називає і

шанує державні символи (Герб, Гімн, Прапор);

- розповідає про сімейні свята, бере активну участь у їх підготовці, дотримує сімейних традицій;
- має уявлення про інші нації та народи, знає назви 2-3 країн. Прихильно ставиться до людей інших національностей. Проявляє миролюбність, толерантність;
- має сформовані вміння і навички найбільш доступних і необхідних для розвитку соціального досвіду видів праці. Проявляє інтерес до різних професій.

ПОКАЗНИКИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ

- емоційно сприймає художні твори, запам'ятовує і впізнає знайомі репродукції картин, ілюстрації; самостійно визначає художньо-виразні засоби;
- обирає за бажанням різні матеріали для ліплення, малювання, аплікації, конструювання, техніку виконання, поєднує різні техніки;
- за допомогою художніх засобів виразності створює власні образи в малюнку, ліпленні, аплікації, використовує багатопланові просторові взаємовідношення об'єктів у композиції за власним бажанням, дає вмотивовану оцінку результатам;
- ліпить і поєднує у невеличкі скульптурні групи декілька фігурок, створює образи за мотивами казок, свят, народних іграшок;
- уміє виконувати предметну і сюжетну, декоративну аплікацію, володіє способами силуетного, симетричного вирізування, наклеювання;
- бере активну участь у колективній образотворчій діяльності, планує свою діяльність, погоджує власні задуми з діями однолітків, використовує свої роботи в оформленні інтер'єру групи, кімнати;
- виявляє емоційну чуттєвість до гарної музики, прагнення слухати музику, називає улюблені музичні твори; проявляє любов до української музики, колискової, хороводу, гри, пісні, танцю, інтерес до музичного, танцювального мистецтва, позитивно ставиться до музики інших народів, окремих творів, жанрів, видів музичної діяльності;

- сприймає твір цілісно, переймається емоціями і почуттями, вираженими в музиці;
- цікавиться музикою, охоче співає, танцює, грає на музичних інструментах, музично виразно діє, творчо проявляє себе в завданнях продуктивного спрямування (комбінує, імпровізує, вигадує тощо);
- уміє співпрацювати з дітьми та дорослими під час музичної діяльності, співвідносить своє музичне виконавство з виконавством інших, радіє особистим і колективним музичним успіхам на заняттях, під час розваг, свят;
- виявляє емоції під час програвання ролі та перегляду театралізованої вистави;
- співпереживає персонажам, розуміє зміст дійства;
- має уявлення про театр як вираження життєвих ситуацій в акторській грі;

ПОКАЗНИКИ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ

- уміє театралізувати творчу сюжетно-рольову гру, вигадує казку, добирає засоби для її театральної реалізації, обирає методи самовираження в діях під музичний супровід.
- уміє лічити в межах першого десятка, використовуючи різні види лічби (кількісна, порядкова, у прямому та зворотному порядку, від заданого числа тощо);
- знає числа від 0 до 9, співвідносить їх з певною кількістю предметів, елементів множин; має уявлення про склад числа з одиниць та двох менши (у межах 10), визначає суміжні числа;
- установлює числову рівність, нерівність, визначає відношення “на скільки більше?”, “на скільки менше?”, “порівну”, “стільки само”;
- знає знаки “плюс” (+), “мінус” (-), “дорівнює” (=), співвідносить їх з діями додавання і віднімання;

- усно ВИКОНУЄ ПРОСТІ обчислення, розв'язує логічні задачі;
- користується початковими логічними прийомами, вживає у мовленні сполучники: і, чи, якщо то”;
- порівнює предмети за висотою, масою, шириною, довжиною, товщиною, загальною величиною, здійснює класифікацію за цими ознаками тощо;
- володіє знаннями про основні одиниці вимірювання різних величин; довжини (сантиметр, метр), маси (кілограм), об'єму (літр); має навички вимірювання умовною міркою;
- розпізнає геометричні фігури, знає їх назви, властивості (площинні: круг, овал, трикутник, квадрат, прямокутник, багатокутник; об'ємні: куля, куб, циліндр, конус); знаходить подібні форми у навколишніх предметах, малює і складає предмети з різних геометричних фігур або знаходить фігури у заданому малюнку, візерунку тощо;
- орієнтується в розташуванні предметів у просторі (вгорі, внизу, ліворуч, праворуч, попереду, позаду, посередині тощо), визначає відстань, вживаючи поняття: далеко - близько, поруч - далі;
- уміє визначати розташування предметів відносно себе і будь-якого предмета, розміщувати предмети на площині (на столі, підлозі, майданчику, в зошиті та ін.);
- розрізняє та правильно вживає часові поняття: сьогодні, завтра, вчора, зараз, згодом, раніше, пізніше;
- має уявлення про часові одиниці: хвилина, година, доба (частини доби - ранок, день, вечір, ніч), тиждень (назви-днів тижня та їх послідовність), місяць (назви 12 місяців), рік (пори року - весна, літо, осінь, зима);
- орієнтується у часі за допомогою годинника (в межах години за циферблатом) та календаря;
- застосовує логіко-математичні вміння у повсякденному житті: вміє набрати номер телефону служб порятунку, користується пультом телевізора, аудіо-відеотехніки; знає свій вік, вік тата, мами та інших членів родини, знає дату свого народження, адресу і номер квартири.

ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ ІГРОВИХ УМІНЬ

- виявляє інтерес до ігрової діяльності, радіє можливості грати;
- орієнтується у різних видах ігор (сюжетно-рольові, конструкторсько-будівельні, театралізовані, дидактичні, рухливі, інтелектуальні, народні), знає їх характерні особливості, із задоволенням грає в них;
- відтворює свої уявлення про навколишній світ та ставлення до подій, людей, предметів і явищ у різних іграх; творчо відображає в них діяльність та взаємини дорослих, реальні та уявні події;
- здатна урізноманітнювати ігровий сюжет (відображати в ньому події з власного життя, життя людей з найближчого оточення, суспільні події);
- вносить зміни у перебіг уже знайомої гри з правилами (ускладнення, варіації основних дій і правил, збільшення або зменшення кількості гравців, заміна ігрової атрибутики); виявляє самостійність у виборі гри, раціонально використовує предметно-ігрове середовище для реалізації ігрових задумів; використовує в іграх різноманітні іграшки, предмети-замінники, атрибути, різні матеріали відповідно до призначення, змісту; виготовляє за потреби їх власноруч, проявляє винахідливість та практичність;
- передає особливості взятої на себе ролі, добре типізує та індивідуалізує, використовуючи при цьому різні засоби виразності; приймає ігрові правила і дотримує їх;
- із задоволенням грається разом з дітьми або дорослими, вміє налагоджувати партнерські взаємини, проявляє товариськість, толерантність, зважає на думку інших; радіє спільному успіхові; дотримує норм та етикету спілкування; має власні ігрові уподобання, значний перелік найулюбленіших сюжетів, тем ігор та коло друзів по грі.

ПОКАЗНИКИ ВОЛОДІННЯ ТРУДОВИМИ НАВИЧКАМИ ТА ВМІННЯМИ

- має елементарні уявлення про різні види праці дорослих, її соціальну значущість; матеріали, знаряддя праці, їх особливості і правильне застосування;
- проявляє інтерес та повагу до праці дорослих, бажання долучатися до посильної трудової діяльності; володіє раціональними прийомами

праці, дотримує певної послідовності дій у процесі роботи;

- відповідально ставиться до дорученої справи, прагне доводити її до кінця;
- намагається домовлятися про спільну роботу з однолітками, розподіляти обов'язки; помічає потребу в допомозі та надає її за необхідності іншим дітям;
- проявляє ініціативу, самостійність під час виконання трудових завдань, прагне бути корисним для інших; уміє застосовувати трудові вміння та навички у реальних життєвих ситуаціях;
- намагається бережно ставитися до речей, іграшок та приладдя, використовувати їх за призначенням;
- володіє елементарною культурою праці (виявляє охайність у процесі діяльності; вміє користуватися обладнанням, доцільно розміщує його і своєчасно прибирає на місце його зберігання, намагається підтримувати порядок на робочому місці); володіє навичками самообслуговування й особистої гігієни; вміє самостійно вдягатися і роздягатися у певній послідовності, при цьому заціпати гудзики, застібки-“блискавки”, шнурувати взуття, правильно та акуратно складати (вішати) у шафу свій одяг, ставити на місце взуття; своєчасно сушити мокрі речі, чистити верхній одяг щіткою, доглядати взуття (мити, чистити);
- помічає і намагається самостійно усувати непорядок у своєму зовнішньому вигляді, підказує іншим дітям про негаразди у їхньому вбранні, допомагає усувати їх;
- прагне бути охайним, за потреби самостійно вмивається, миє руки, зачісується, перевдягається, чистить зуби вранці та ввечері;
- самостійно без нагадування прибирає на визначене місце іграшки, обладнання, матеріали після ігор, занять, праці; за допомогою дорослих розстеляє і застеляє після сну своє ліжко;
- самостійно виконує обов'язки чергового в їдальні, на заняттях, у куточку природи (сервірує стіл, прибирає посуд після їди, змитає щіткою у совок крихти зі столу; допомагає вихователеві готувати приладдя, іграшки для фізкультурних і музичних занять; розкладати на столи матеріали і посібники, після занять - ставить на місце стільці, прибирає посібники, приладдя, матеріал; поливає кімнатні рослини, оббирає з них сухе листя, обтирає листя від порошу, миє і обприскує рослини, розпушує землю; миє годівниці, готує корм; міняє воду для пиття, годує тварин, риб, користуючись міркою,

тощо); уміє витирати пил на поличках, мити та витирати іграшки, будівельний матеріал, за допомогою дорослого ремонтувати книжки, іграшки; наводити лад у шухляді письмового столу; проявляє почуття задоволення від чистоти і порядку в приміщенні, на майданчику;

- володіє вміннями перекопувати землю, розпушувати її граблями; сіяти велике насіння; робити борозенки, поливати грядки, клумби; висаджувати у підготовлені дорослими ямки розсаду городини і квітів; прополювати рослини, збирати достиглі овочі, фрукти, ягоди, насіння трав, квітів; зрізати квіти, складати з них гарні букети і прикрашати ними приміщення;
- користується необхідним приладдям для прибирання майданчика від листя, паличок, сміття, снігу;
- володіє навичками виготовлення поробок із природного, допоміжного матеріалу, паперу і картону; намагається економно й раціонально витрачати матеріали;
- проявляє інтерес до творчої праці, бажання виготовляти власноруч іграшку, сувенір, прикрасу.

(Основні показники набутих дитиною компетенцій на основі яких має базуватися робота школи для забезпечення наступності.)

Державні стандарти дошкільної та початкової освіти спрямовують зусилля педагогів, психологів, батьків на розвиток творчого потенціалу дитини, що має свої особливості у дитинстві, на своєчасне підтримання досягнень індивідуальної своєрідності неповторного життєвого шляху дитини, забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини у роки дошкільня та початкового навчання.

Методист ОКІППО Г.Г.Провозюк